

de ééne welvarend wordt en de andere noodlijdend, zelfs in die mate, dat zij afsterft en onder bepaalde omstandigheden een foetus papyraceus wordt. (Dit komt ook bij twee-eiige tweelingen voor).

Voor zoover ik weet zijn alle verloskundigen het hierover vrijwel eens. Het onderzoek van pasgeboren kinderen en hun nageboorte moet nauwkeurig werden verricht en kan zelfs dan nog niet altijd uitsluitel geven omtrent alle vragen, de één-eiigheid van gelijkgeslachtelijke tweelingen betreffende. Maar wij mogen eischen dat degenen, die het vraagstuk der tweelingen bestudeeren, met de vondsten der verloskundigen rekening houden. Dr. WAARDENBURG's sententie: de gynaecologen zijn dus niet de beste beoordeelaars van de al of niet identiteit der één-eiige tweelingen schijnt mij niet gerechtvaardigd, te meer, omdat „dus” oogenschijnlijk geen andere beteekenis heeft, dan dat de „gynaecologen” niet geneigd zijn à priori het dogma der identiteit van één-eiige tweelingen te aanvaarden.

den Haag, 22 April 1928.

G. C. NIJHOFF.

DE ARTS-KUNSTENAAR.

Dat een geneeskundige in de kunst voorkomt, hetzij in ernst, hetzij gecaricatureerd, hetzij zóó in ernst, dat het in ons eigen oordeel meer op caricatuur lijkt, is geen zeldzaamheid, dat een geneeskundige zelve kunst scheidt, wel. En in het verleden, en in het heden zijn zij bij name te noemen. Blijkbaar leent de practijk of onze wetenschap zich er niet toe om gemakkelijk met kunst samen te gaan.

RABELAIS, in 1483 geboren, werd eerst priester en legde zich voornamelijk toe op talen. Zijn leven was niet geheel ordelijk. Op 47-jarigen leeftijd ging hij aan de beroemde „faculté de Montpellier” in de geneeskunst studeeren, werd „bachelier” en gaf in het Latijn enkele geschriften van HIPPOCRATES uit. Toch kreeg weer de taalstudie de voorkeur; in 1532 en 1533 verscheen zijn beroemd levenswerk „Vie de GARGANTUA et de PANTAGRUEL”. In 1534 vergezelde hij weer als lijfarts, tevens secretaris, den kardinaal JEAN DU BELLAY naar Rome. In 1537 promoveerde hij tot „docteur en médecine” in Montpellier en daarna oefende hij de geneeskunst ook practisch uit. Als schrijver was hij een der vijf groote prosateurs uit de 16de eeuw: RABELAIS, de koningin van Navarre, CALVIN, AMYOT en MONTAIGNE.

De moderne, nog levende Fransche geneeskundige-schrijver is GEORGES DUHAMEL (*Possession du monde, Confessions de minuit, Vie des martyrs*).

De Weenske geneeskundige ARTHUR SCHNITZLER gaf en geeft nog juweeltjes van zielsontleding (dr. BERNHARDI, ELSE, *Spiel im Morgengrauen, Carnaval* enz.).

In ons land was SAMUEL KOSTER medicus aan het Binnengasthuis en oprichter van de Duitsche academie; hij schreef tooneelstukken, o.a. *Iphigenie*.

JAN PIETER HEYE, oud-secretaris-hoofdbestuurder onzer Maatschappij, leeft als dichter voort.

FREDERIK VAN EDEN en ALETRINO zijn meesters van een vorig geslacht.

Later schreef VAN EPEN tooneelstukken: „De akker schaamt zich niet; dit werd in de Stadsschouwburg opgevoerd.

De medicus-tandarts-scheepsarts SLAUERHOF behoort tot de meest bekende Nederlandsche dichters der jongste generatie; KEET in Transvaal schrijft verzen in het Zuid-Afrikaansch.

BIJSTERVELD, nu in Kediri, zou als concertzanger zeker geslaagd zijn. FRANS MEYER was een begaafd violist. Ongetwijfeld is deze lijst aan te vullen; ongetwijfeld zijn er nog verscheidenen, vooral op muzikaal gebied (SCHLEICH), die in eigen kring als kunstenaar erkend worden.

Maar lang is de lijst van geneeskundigen-kunstenaars toch in ieder geval niet.

Als eenig schilder daartusschen staat HENK WIEGERSMA uit Deurne, zoon van collega J. WIEGERSMA uit Lith. Hij exposeert nu in het stedelijk Museum in Amsterdam, waar twee zalen met zijn werk, meest figuurstukken, gevuld zijn.

Een oordeel erover uitspreken kan ik niet. In ieder geval zal collega WIEGERSMA zelve wel weten, dat zijn oud-leermeester in de anatomie zeker niet in alle opzichten met zijn visie op de menschelijke contouren zou kunnen medegaan.

In de expositie zelve echter ligt al een zekere erkenning van zijn kunstenaarschap, ik wensch hem daarmee geluk en ik breng hulde aan den Nederlandschen geneeskundige-schilder HENK WIEGERSMA.

TH. HAMMES.

OVER DE WAARDE DER BLOEDGROEPEN.

Dankbaar voor de gelegenheid, die mij geboden wordt om eenige zaken nader te omschrijven, stel ik aan collega BAIS de volgende vraag: Kunt gij mij eenige inlichtingen verschaffen over hetgeen er bij isohaemo-agglutinatie gebeurt? Zoolang op deze vraag geen bevredigend antwoord is te verwachten, is het volkomen geoorloofd ter verduidelijking een voorbeeld aan de scheikunde te ontleenen, in aanmerking nemende, dat oplossingen, colloïden, agglutinaties, suspensies, emulsies en praecipitaties toch zeker onderling vergelijkbare begrippen zijn, afgezien nog van hun mengsels en overgangsvormen. Dat deze overweging reden van bestaan heeft, blijkt uit de uitlating van BAIS, dat volgens hem een suspensie (van chromocyten in serum) zelfs van meer intiem aard zou zijn dan een chemische verbinding (als die van jodium en sublimaat).

Dat „de bloedsoorten ongedwongen in vier groepen onder te brengen” zijn, staat wel vast, maar ook „dat overgangsvormen of twijfelaars aangetroffen worden”, ook voor BAIS, die toegeeft, dat de koude-agglutinatie van het serum van groep O een verschijnsel is, dat voorloopig bij de techniek als bron van fouten in aanmerking dient te worden genomen. „Wellicht zal dit verschijnsel bij nadere bestudeering in zijn wezen duidelijk worden”, wellicht ook niet. „Een dergelijk onderzoek” is inderdaad met jodiumtinctuur en sublimaatoplossing ondernomen; de vier groepen zijn niet „ver te zoeken”, zij zijn gevonden.

De jodium-sublimaatoplossingen zijn slechts bedoeld om aan de bloedgroepen-indeeling den kwalitatieven grondslag te ontnemen en om aannemelijk te maken, dat een slechts quantitatief verschil de grondslag kan zijn, waarop het menschedom in vier of meer bloedgroepen kan worden ingedeeld.

De „gezuiverde oplossingen van agglutininen” geven geen licht over het al of niet hypothetische eener agglutinatiefstof; hiervoor is noodig de zuivere geïsoleerde agglutinine zelf. Men heeft door absorptie aan het apenserum een deel van zijn agglutineerend vermogen kunnen ontnemen. Door absorptie toe te passen hebben VAN DUNGERN en HIRSCHFELD „das Agglutinin dem Affenserum entzogen. Es ziegte sich, dass in der Tat nach Absorption mit geeignetem Blut spez. fisches Agglutinin übrig bleibt, das nur noch die Blutkörperchen bestimmter Menschen beeinflusst, für die Blutkörperchen anderer Menschen dagegen wirkungslos ist”.

Om duidelijk te maken, dat hier van specificiteit geen sprake behoeft te zijn, neem ik wederom mijn toevlucht tot een aan de scheikunde ontleende vergelijking.

Een zilvernitraatoplossing is voldoende om een gegeven aantal voorwerpen alle te verzilveren. Na toevoeging van eenige druppels zoutzuur heb ik zilvernitraat aan de oplossing ontnomen. Het blijkt, dat inderdaad na toevoeging van een geschikt reagens zilvernitraat overblijft, dat nog slechts voldoende is om enkele der gegeven voorwerpen te verzilveren, daarentegen op andere voorwerpen (met moeilijk te verzilveren oppervlak) zonder uitwerking blijft.

Wat de verder minder belangrijk geachte beschouwingen betreft, geeft BAIS toe, dat er aanvankelijk drie bloedgroepen hebben bestaan en dat FURUHATA er in wezen zes aanneemt; voor de verklaring aan de uitdrukking van LATTES gegeven, mag enig bewijs verlangd worden.

De verwachting wordt uitgesproken, dat het binnen redelijk korten tijd wel mogelijk zal zijn uit te maken, of wij met dihybride overerving, dan wel met multiple allelomorphen te doen hebben, terwijl over een derde mogelijkheid, dat geen van beide inzichten juist zou zijn, niet wordt gesproken en toch is deze mogelijkheid m. i. de meest waarschijnlijke. Wie twee dominanten tegenover één recessief aanneemt doet, wat MENDEL niet deed; wie het wel doet, neemt (zonder het te willen of in te zien) aan, dat de twee dominanten verschillende hoeveelheden zijn van